

Burgerbaan enquête 2018

Plartform Burgerbaan

Regensburg, bron pixabay 16-5-2018

In 2018 heeft Platform Burgerbaan vijf grote vragen voorgelegd aan verschillende netwerken met geschat in totaal zo'n 10.000 personen.

1% daarvan heeft gereageerd op de vragen en de uitkomsten zijn evenzeer verrassend als nodige uit tot een herziening van de Burgerbaan.

De eerste opzet van de Burgerbaan was 10 uur per week gemeenschapswerk doen bij een non-profit organisatie zoals een ANBI of SBBI en in ruil voor een Burgerinkomen garantie waarbij 50% van ander inkomen werd aangevuld tot een minimum waarvan een burger kan leven.

Maar hoe dacht de onderzoeksgroep daarover? Want als we dat te weten konden komen konden we daarbij aansluiten om de mening van zoveel mogelijk burgers 'recht te doen'.

Daarvoor eerst een paar observaties over de respondenten die goed verdeeld waren over brede social media netwerken, ouderen, studenten, commerciële en medewerkers bij organisaties zonder winstoogmerk. Vrijwilligers kwamen volop voor in alle vier groepen.

Ongeveer de helft van de burgers die ik belde met de enquête wilde meewerken, de meesten die dat niet wilden zeiden geen twee minuten tijd te hebben en een enkeling zei het onderwerp te moeilijk te vinden.

Kritiek op de bevraging is er ook volop, evenals misverstanden, waardoor we de uitslag ook moeten relativiseren. Zo is fundamentele kritiek dat het begrip basisinkomen onvoldoende bekend was onder alle respondenten. Meerderen dachten dat de werkgever het basisinkomen moest betalen. Dat kan, zeker voor reacties via internet die niet konden worden bijgestuurd, tot onbedoelde antwoorden hebben geleid. Andere kritiek was dat er geen antwoordmogelijkheden waren om aan te geven dat iemand bijvoorbeeld ronduit tegen een basisinkomen is, in welke vorm dan ook, of juist wil dat er geen enkele koppeling mag zijn tussen een basisinkomen en welke verplichting dan ook.

Het ware goed geweest om in een eerste vraag deze keuzemogelijkheden te bieden, wat had kunnen leiden tot een beter inzicht in waarom burgers niet verder wilden meewerken aan de enquête.

Maar we doen het met wat we hebben omdat dat in elke geval ook veel waardevolle informatie bevat. Op voorhand was voor een overgrote meerderheid van de respondenten de koppeling tussen een basisinkomen en werk verrassend en aantrekkelijk. Dat iemand een basisinkomen zou kunnen krijgen door betrekkelijk weinig vrijwilligerswerk te verrichten was voor de meesten een sprookjesachtig idee.

Ik loop nu de vijf vragen af en formuleer wat nadere overwegingen daarbij voor latere keuzes.

Vraag 1: Vanaf hoeveel uur vrijwilligerswerk per week vind je dat burgers recht hebben op een basisinkomen?

Hoeveel uur vrijwilligerswerk per week vonden de respondenten redelijk om recht te krijgen op een basisinkomen oftewel vertaald: hoeveel uur per week moet iemand werken in een Burgerbaan (iemand kan daarvoor ook meerdere werkgevers hebben) om een Burgerloon te verdienen? Op geen van de vragen werd zo verdeeld gereageerd als op deze vraag. Als we bv uitgaan van tien uur per week, kregen we nu een onderbouwd beeld van hoeveel procent van de respondenten zich dan ondervraagd (35%) of overvraagd (52%) zou voelen.

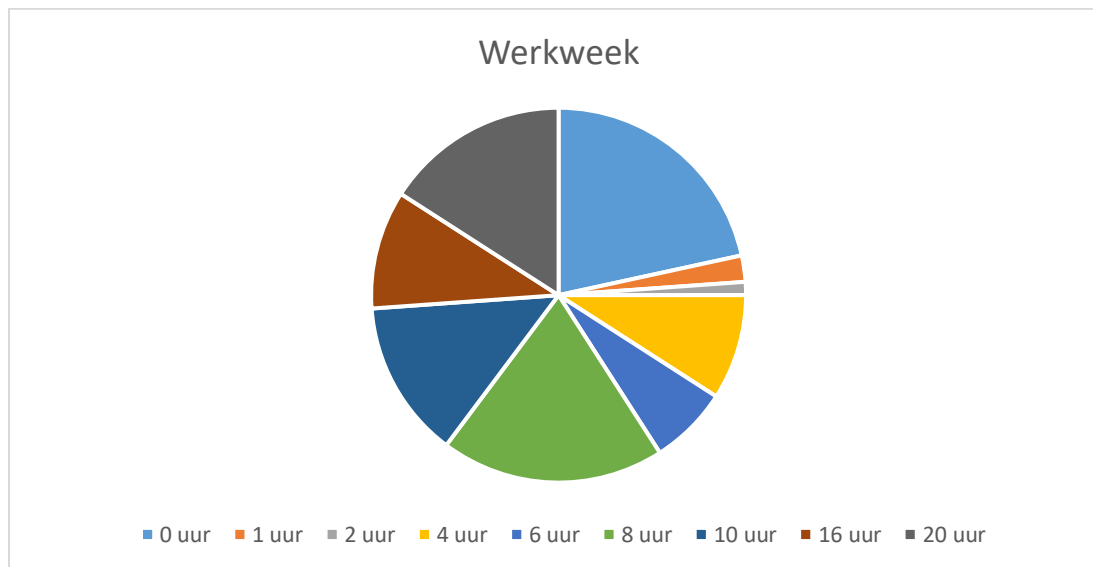
Ik noem drie basisopties om uit te kiezen, maar vele varianten daarop zijn mogelijk:

- Optie 1A. Het gemiddelde van negen uur per week wordt een standaard voor de duur van de Burgerbaan. Meer of minder werken mag natuurlijk ook, maar bij minder wordt navenant gekort op het Burgerloon. Bijvoorbeeld bij een Burgerbaan van zes uur per week wordt het Burgerloon 6/9 van het volle Burgerloon).
- Optie 1B. Het gemiddelde van negen uur wordt de standaard voor de Burgerbaan met Burgerloon en bij minder uur is het geen Burgerbaan meer. De vraag is hoe praktisch negen uur is. Is acht uur een betere optie omdat dan een minderheid (36%) van de burgers zich overvraagd voelt.
- Optie 1C. Negen uur per week is een indicatie voor eigen verantwoording van het aantal daadwerkelijke uren en elk vrijwilligerscontract voor structureel werk is voldoende voor een Burgerbaan met Burgerloon. Optie C heeft als voordeel dat geen urentoezicht nodig is en dat er nauwelijks burgers zijn die zich overvraagd zullen voelen.

Indien we als Platform Burgerbaan zo dicht mogelijk willen aansluiten op de mening van onze respondenten en tegelijk een praktische oplossing zoeken lijkt optie B en dan met acht uur per week de voorkeur te hebben.

Indien we een 'inclusieve' keuze willen maken (iedereen hoort erbij) dan is optie C een betere keuze, dit hangt samen met ook keuzes bij de volgende vragen.

De uitkomst van deze vraag is grafisch weergegeven:

Vraag 2: Wat voor soort organisaties, vind je, mogen gebruik maken van burgers met een basisinkomen?

Deze vraag gaat over welke organisaties volgens burgers gebruik mogen maken van vrijwilligers die daar werken in een Burgerbaan en met een Burgerloon van de overheid? Verrassend was dat naast een meerderheid aan stemmen voor enkel organisaties zonder winstoogmerk (57%) toch ook een substantieel deel van de respondenten (36%) vond dat ook organisaties met een winstoogmerk gebruik moeten kunnen maken van vrijwilligers in Burgerbanen (de overige stemmen gingen naar 'niet van toepassing', mogelijk van respondenten die nul uur hadden ingevuld). Dat signaal kunnen we niet negeren.

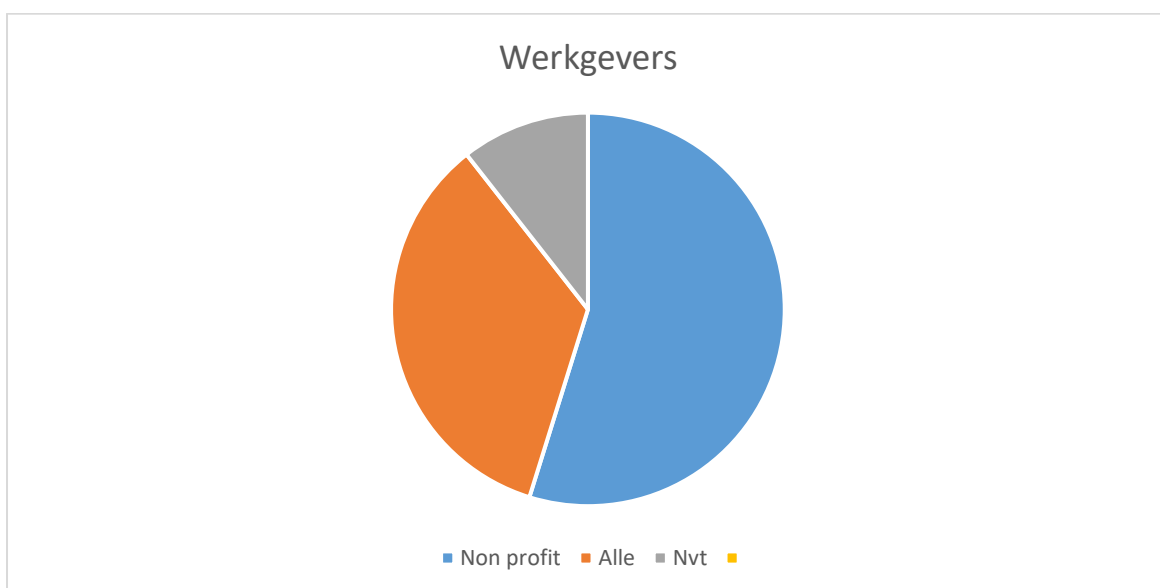
Ik zie ook hier drie basisopties om uit te kiezen (en ook hier met vele varianten):

- Optie 2A. De absolute uitsluiting van op winst-gerichte organisaties om gebruik te maken van vrijwilligers die een Burgerloon krijgen van de overheid. Dit heeft een scheef aspect, omdat op winst gerichte organisaties momenteel wel degelijk al gratis en soms zelfs gesponsord gebruik maken van werkloze 'vrijwilligers' en van gepensioneerden.

- Optie 2B. Alle organisaties mogen gebruik maken van vrijwilligers met een Burgerbaan

- Optie 2C. Ook organisaties met een winstoogmerk mogen gebruik maken van vrijwilligers met een Burgerbaan, maar onder voorwaarden, zoals geen verdringing van betaald werk, geen 'perverse prikkels' voor Burgerbanen, geen excessieve beloningen of (spreekt mij aan) een Burgerbaan-belastingtoeslag van bijvoorbeeld 10% op de omzet of winst.

De uitkomst van deze onderzoeksvraag is grafisch weergegeven:

Vraag 3. Hoe hoog moet het basisinkomen voor vrijwilligers volgens jou ten minste zijn?

De derde vraag hangt voor een onbekend percentage respondenten samen met vraag 1 over het aantal uur per week. Er wordt door hen gesproken over dat er toch enige redelijkheid in de verhouding tussen uren en inkomen moet worden nagestreefd; anderen vinden dat dat juist niet moet. Deze vraag was voor sommigen, zoals aan het begin gezegd, het meest verwarrend. Wie betaalt dat basisinkomen en is de aangegeven hoogte bruto of netto? Toch kan hier de conclusie worden getrokken dat een ruime meerderheid voor een 70%-100% van het minimumloon is. Sommige respondenten die hoorden dat het bedrag onbelast was switchten naar 50%.

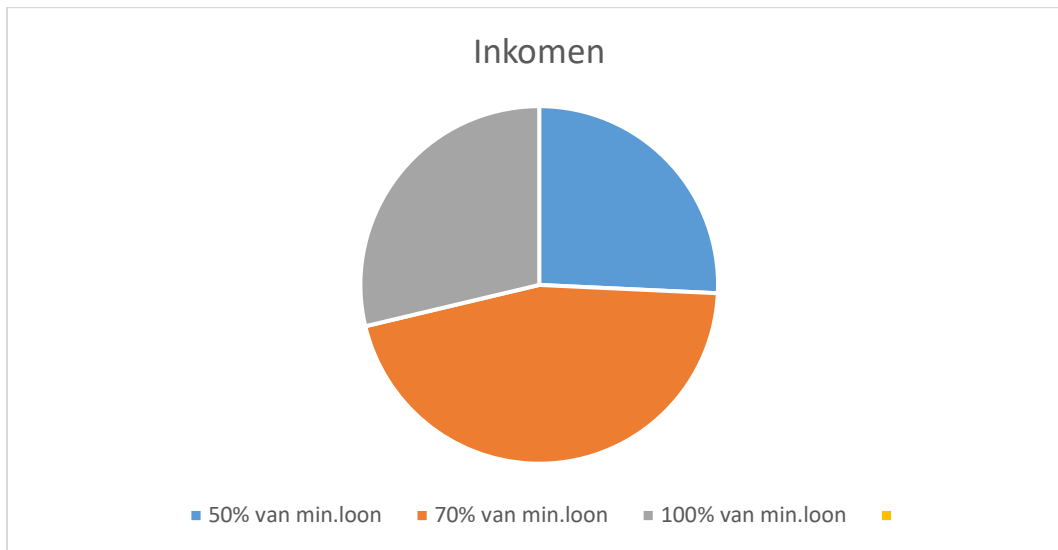
Bij deze vraag maak ik ook maar weer drie opties om uit te kiezen:

- Optie 3A. Het Burgerloon wordt 75% van het minimumloon en is onbelast

- Optie 3B. Het Burgerloon wordt 50% van het minimumloon onbelast plus 50% onbelast als de vrijwilliger ook als hoofdbewoner alle woonkosten moet betalen. Voorbeeld Een samenwonend stel waarvan beiden een Burgerbaan hebben krijgt dan netto 150% van het minimumloon.

- Optie 3C. Het Burgerloon wordt gelijkgesteld aan het minimumloon en als gangbaar belast

De uitkomst van deze vraag is grafisch weergegeven:

Vraag 4. Als het basisinkomen belastingvrij is, hoe hoog, vind je, dat de belasting dan mag zijn op overig inkomen van de vrijwilliger (om dat basisinkomen – deels- te financieren)?

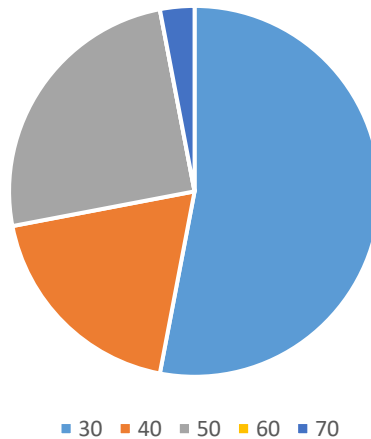
De vierde en voorlaatste vraag gaat over de redelijkheid van het basisinkomen voor vrijwilligers, afhankelijk van of zij wel of geen ander inkomen hebben. Deze vraag is uiterst fundamenteel omdat zij enerzijds gaat over de financiering van het basisinkomen met belasting op overig inkomenen anderzijds ook raakt aan wat diverse respondenten aangaven: het vrijwilligerswerk moet wel echt een vrijwillige keuze blijven. Daarom spreekt Platform Burgerbaan ook van een recht op een Burgerbaan, dus een vrijwilliger kan daar ook vanaf zien. Een reden daarvoor kan zijn dat de vrijwilliger de belasting op overig inkomen te hoog vindt. De meeste respondenten gaven duidelijk aan dat de financiering niet van hen moest komen en kozen voor het gangbare belastingtarief dat we in de antwoorden op 30% hebben gezet. Toch was er ook een substantieel deel van de respondenten dat een hogere belasting redelijker vond. Verrassend gaf 19% een genuanceerde veertig procent aan en drie procent zelfs 70%. Het 60% antwoord is het enige antwoord in de enquête waarvoor geen enkele respondent heeft gekozen. Alles bij elkaar komt het gemiddelde van alle respondenten net onder de 40% uit.

Ik zie hier de volgende opties om uit te kiezen:

- Optie 4A. Alle vrijwilligers met een Burgerbaan betalen een extra Burgerbaan belasting van 10% over al hun inkomsten boven het Burgerloon
- Optie 4B. Alle vrijwilligers met een Burgerbaan betalen een vlaktaks van 50% over al hun inkomsten boven het Burgerloon
- Optie 4C. Het Burgerloon wordt bruto ipv netto en de belasting blijft zoals die nu is.

De uitkomst op deze vraag is grafisch weergegeven:

Inkomstenbelasting boven basisinkomen

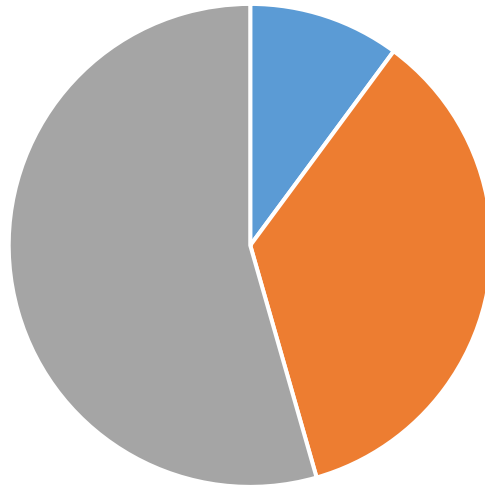

Vraag 5. Wat zou jij doen als je een basisinkomen kunt verdienen met vrijwilligerwerk?

Deze vraag is bijna een gewetensvraag. Niet zelden gaf een respondent kritische antwoorden of reacties (aan de telefoon) zoals over het belang om gratis iets te doen voor een nader, maar koos bij deze vraag toch voor het zelf gebruik maken van de Burgerbaan als die zou bestaan. Dat zie ik als een positieve interpretatie omdat die respondent dan wellicht met goed recht overstapt van theorie naar praktijk. De antwoorden op deze vraag zijn evenwel minder betrouwbaar. Want wat zou de respondent zeggen wanneer de belasting op overig inkomen bijvoorbeeld 50% zou worden ipv de meest gekozen optie van 30% (zie vraag 4)? Hiermee wordt duidelijk hoe met name vraag 4 een instrument kan worden voor de overheid om Burgerbanen te stimuleren of juist af te remmen. De antwoorden op deze vraag geven, gegeven alle andere gemiddelden, wel een inzicht in hoeveel vrijwilligers zouden gaan voor een Burgerbaan, en daarvoor dan een Burgerloon zouden ontvangen.

De uitkomst van deze vraag is grafisch weergegeven:

Gebruik maken

■ Nee ■ Misschien ■ Zeker